

En samlad politik för naturen

FÖRSLAG TILL NATURPOLITISKT RAMVERK FÖR SVERIGE

Naturskyddsföreningen

WWF

En samlad politik för naturen

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Vi uppmanar regering och riksdag att anta ett naturpolitiskt ramverk – som bygger på samma principer som det klimatpolitiska ramverket och leder regeringens politik mot livskraftiga ekosystem. Det skulle ge frågan den prioritet som krävs för att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald.

Den biologiska mångfalden är grunden för människans välfärd och existens. Den ger oss mat, friskt vatten, förutsättningar för vår hälsa, och är basen för vår ekonomi. Ändå håller vi på att låta den gå förlorad. Vetenskapen visar tydligt att förlusten av biologisk mångfald är ett växande hot och att det beror på ökad mänsklig påverkan såsom förlust av livsmiljöer och överutnyttjande av naturresurser.

Naturkrisen förvärras också av klimatförändringarna, medan välmående ekosystem motverkar klimatförändringarna och ökar naturens och samhällets motståndskraft mot deras effekter. Naturkrisen och klimatkrisen är tätt sammanlänkade och måste ges samma politiska vikt. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de insatser som görs är inte tillräckliga. Sverige behöver en samlad och kraftfull politik för naturen.

Vända kurvan för naturen

Världens länder antog i december 2022 ett nytt globalt ramverk för biologisk mångfald (Kunming-Montreal ramverket), som syftar till att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald till 2030 och ge naturen förutsättningar att återhämta sig till 2050.

Kunming-Montreal
GLOBAL BIODIVERSITY FRAMEWORK

Genom ramverket har länderna bland annat åtagit sig att väsentligt utöka arealen av naturliga ekosystem, hejda förlusten av hotade arter, nyttja och förvalta biologisk mångfald på ett hållbart sätt och mobilisera de ekonomiska resurser som krävs för att nå dessa mål. För att uppnå detta innehåller ramverket 23 åtgärdsmål som ska nås senast 2030.

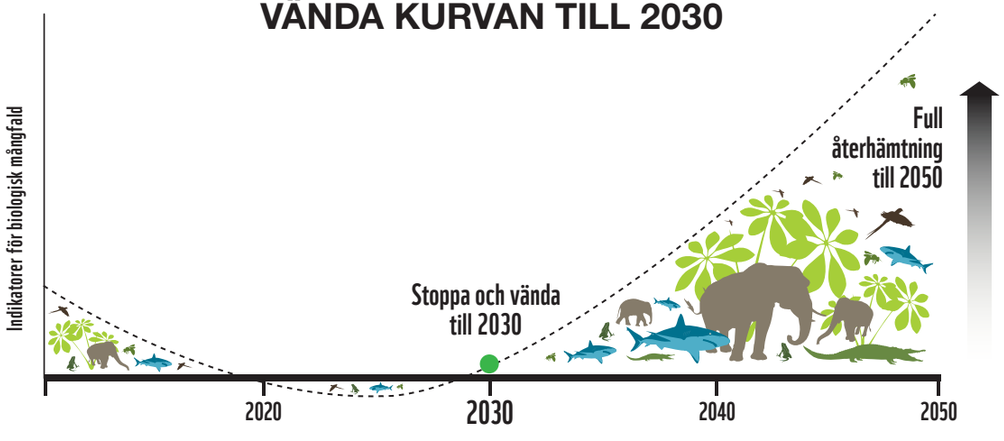

Åtgärdsmålen omfattar bland annat att skydda minst 30 procent av land, vatten och hav, att restaurera minst 30 procent av utarmade ekosystem, att säkerställa att förlusten av områden med stor betydelse för biologisk mångfald är nära noll, att säkerställa ett hållbart brukande inom skogsbruk, fiske och jordbruk samt att vidta kraftfulla åtgärder för att säkerställa hotade arters återhämtning.

En viktig del av EU:s svar på åtagandena i det globala ramverket är EU:s strategi för biologisk mångfald. Strategin, som antagits av EU:s medlemsstater, innehåller åtaganden om att vidta de åtgärder som krävs för att att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald senast 2030, bland annat genom en ambitiös satsning på restaurering av skadade ekosystem och skydd av områden med stor betydelse för biologisk mångfald.

En frisk levande natur med en rik biologisk mångfald är avgörande för allas vår framtid.

VÄNDA KURVAN TILL 2030

NATURPOLITISKT RAMVERK

Naturpolitiskt mål
Riksdagsbundet långsiktigt mål/etappmål i miljömålssystemet

Naturlag
Naturpolitisk handlingsplan och årlig redovisning

Naturpolitiskt råd
Stödja regeringen och utvärdera den samlade naturpolitiken

Inrätta ett naturpolitiskt ramverk

För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla måste bidra. Alla – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer – inom alla sektorer och alla politikområden. Det krävs såväl ökade naturvårdsinsatser som en omställning till hållbart nyttjande, liksom finansiella resurser, kunskap och kapacitet. För att leda, samordna och driva på detta arbete behövs en samlad och kraftfull naturpolitik baserad på bästa tillgängliga kunskap och en samsyn om de mål som ska nås.

När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Detta har bidragit till att klimatet idag är en central fråga i politiken.

För att vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar på den politiska agendan föreslår vi inrättandet av ett motsvarande naturpolitiskt ramverk. Det bör omfatta:

- Ett långsiktigt **naturpolitiskt mål** som beslutas av riksdagen, baserat på Sveriges åtaganden internationellt och inom EU.
- En **naturlag** som anger att varje regering vid varje ny mandatperiod ska ta fram en naturpolitisk handlingsplan som talar om vad som ska göras för att nå målet och vilka resurser som avsätts för att nå dit, liksom en årlig naturredovisning som beskriver hur det naturpolitiska arbetet fortlöper.
- Ett **naturpolitiskt råd** som ger stöd till och utvärderar regeringens insatser.

Naturpolitiskt mål

För att ge en tydlig riktning för Sveriges arbete med biologisk mångfald behövs ett långsiktigt naturpolitiskt mål som säkerställer att Sverige levererar på det globala ramverkets övergripande mål och åtgärdsmål. Det skulle motsvara klimatmålens roll i Sveriges ansträngningar att leva upp till Parisavtalets globala klimatmål.

Vi föreslår därför följande naturpolitiska mål:

”Sverige ska senast till 2030 stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald i Sverige, samt senast till 2050 upprätthålla, stärka eller återställa alla svenska ekosystems integritet, konnektivitet och resiliens, öka förekomsten av inhemska vilda arter till livskraftiga och resilienta nivåer och bevara deras genetiska mångfald, och därigenom upprätthålla och stärka ekosystemens funktioner och tjänster.”

Ett sådant mål har, då det syftar till att uppfylla Sveriges internationella åtaganden, en sådan tyngd att det, likt klimatmålen, bör beslutas av riksdagen. Målet föreslås, på motsvarande sätt som klimatmålen, införas som etappmål i miljömålssystemet kopplat till samtliga landskapsanknutna miljömål samt till miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv.*

Målet bör, precis som det globala ramverket, utgå ifrån år 2020 som basår.

Uppföljningen kan delvis baseras på befintliga indikatorer som ingår i Sveriges rapportering kopplat till det globala ramverket och EU:s art- och habitatdirektiv samt indikatorer som används i uppföljningen av de landskapsanknutna miljömålen. Ytterligare indikatorer kommer dock att behöva utvecklas, inte minst för att följa upp ekosystemens konnektivitet, funktioner och resiliens, samt för att följa utvecklingen för den genetiska mångfalden.

Naturlag

Kärnan i vårt förslag till naturpolitiskt ramverk är en ny naturlag, motsvarande klimatlagen. Lagen sätter ramar för regeringens arbete och syftar till att styra politiken mot det långsiktiga riksdagsbundna naturpolitiska mål som föreslås ovan. Enligt lagen ska regeringen varje mandatperiod ta fram en *naturpolitisk handlingsplan* som redovisar tillståndet för den biologiska mångfalden i Sverige, vilka åtgärder som redan genomförts och vilka som planeras, samt en bedömning av deras bidrag till att nå målet. Om åtgärderna inte är tillräckliga ska ytterligare åtgärder redovisas. För att kontinuerligt följa upp arbetet och säkerställa ett effektivt genomförande av den naturpolitiska handlingsplanen ska regeringens årliga höstbudgetproposition till riksdagen innehålla en *naturredovisning* som beskriver hur det naturpolitiska arbetet fortlöper samt hur tillståndet för den biologiska mångfalden utvecklas.

Naturpolitiskt råd

För att *stödja, granska och utvärdera* regeringens naturpolitiska arbete föreslår vi att det tillsätts ett naturpolitiskt råd – motsvarande det klimatpolitiska rådet. Rådets uppgift är att årligen analysera och utvärdera regeringens naturpolitik och årligen sammanställa sina bedömningar i en rapport till riksdagen. Rådet ska också granska och utvärdera regeringens naturpolitiska handlingsplan och göra en egen bedömning av i vilken utsträckning den är tillräcklig för att nå det långsiktiga naturpolitiska målet och Sveriges åtaganden.

För att klara sin uppgift behöver rådet bestå av medlemmar med samlad kompetens inom en lång rad områden, som förutom natur och miljö också omfattar bland annat ekonomi, samhällsvetenskap och traditionell kunskap om hållbart brukande.

En samlad politik för naturen

Idag saknas viktiga förutsättningar för den genomgripande samhällsomställning som krävs för att vända naturkrisen, inte minst saknas en sammanhållen politik som säkerställer att biologisk mångfald integreras i alla sektorer och politikområden.

Ett naturpolitiskt ramverk, med en naturlag som styr mot ett naturpolitiskt mål baserat på Sveriges åtaganden, skulle ge frågan den prioritet som krävs för att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald och säkra de naturnyttor vi är beroende av.

Det skulle också ge en stabil grund för en tydlig och sammanhängande naturpolitik. En politik som ger långsiktiga förutsättningar för näringsliv och samhälle att genomföra den omställning som krävs för att Sverige ska nå uppsatta mål för biologisk mångfald och säkra en välmående natur.

Foto: Marcus Westberg / WWF (s. 1); Nils Gustafsson / Picturepower (s. 2, 4, 8); Ola Jennersten, Naturfotograferna, IBL Bildbyrå (s. 7). Grupp: M-vector / Shutterstock; Våg: Hamza_Qamar / Shutterstock. Produktion 24-1105. Tryck: Norrmalmstryckeriet 2024. Svanenlicens nr 341263. FSC- , ECF- och Svanen-certifierat papper.

Naturskyddsföreningen

NATURSKYDDSFÖRENINGEN
08-702 65 00
info@naturskyddsforeningen.se

WWF

VÄRLDSNATURFONDEN WWF
08-624 74 00
info@wwf.se